”EMU - ett riskfyllt experiment”

De är båda kristdemokrater. De är båda mot EMU och har både politiska och näringspolitiska skäl till sina nej. Möt riksdagskvinnan Annelie Enochson och hennes bror Kjell-Roger Holmström, ägare och VD för ett medelstort verkstadsföretag.

© Anders Edström Frejman

Sällan har så stora belopp använts för marknadsföring i samband med en folkomröstning. Troligtvis har totalt hundratals miljoner kronor satsats på att dels informera oss svenskar om EMU och dels vinna över våra röster på endera JA- eller NEJ-sidan. Pengar som kommer från svenska staten och riktade ja-bidrag från EU, men framförallt ja-medel från näringslivet.

Samtidigt var det länge sedan en folkomröstning så i grunden splittrade partier oavsett blocktillhörighet. Till och med Göran Persson har krävt rättning i leden bland sina egna olydiga nej-sägande statsråd. Men att försöka sätta munkavle på vice statsministern Margareta Winberg, handelsminister Leif Pagrotsky och kulturminister Marita Ulvskog visade sig omöjligt även för självaste statsministern.

Ingen insyn
En annan politiker som öppet gått mot den egna partilinjen är riksdagskvinnan Annelie Enochson (kd) som vill likna EU vid ett demokratiskt fredsarbete mellan fria länder som har kvar sin penningpolitik.

Den ytterst mäktiga europeiska centralbanken, ECB, som i princip saknar all form av insyn, passar inte in i den bilden, menar hon.
- Överlåter man makten över det egna landets penningpolitik till ECB, är det första steget mot en centralstyrd europeisk centralmakt som har dålig demokratisk underbyggnad och svag folklig förankring.

Planerna på att låta dagens tolv, på sikt 25, medlemsländer ha gemensam valuta och penningpolitik saknar motstycke i historien, menar Annelie.
- Det är ett unikt gigantiskt experiment med länder som har vitt skilda språk, kulturer och ekonomiska förutsättningar.

Trubbigt medel
Hon menar att EMU fungerar bra så länge man inte får en större kris, naturkatastrof eller annan händelse som påverkar en region eller ett medlemsland hårt.
- Då blir den centrala penningpolitiken ett mycket trubbigt medel, säger Annelie och tar den tyska ekonomin som exempel där en räntesänkning egentligen behövts i två år, men som fått stryka på foten för ECBs inflationsmål.

Inom EMU vill man kunna kompensera enskilda medlemmar för starka svängningar genom buffertfonder. Ett dåligt surrogat för vad varje land hade från början; kontroll över den egna penningpolitiken. Men hur skall dessa fonder finansieras?
- Jag ser detta som ett första steg mot en gemensam EU-skatt, säger Annelie.

Det har även målats upp en felaktig bild att valutasamarbetet i sig leder till bättre välfärd.

- Det finns ett samband mellan ekonomisk tillväxt och välfärd. Det viktigaste är att ha ett företagsvänligt klimat som genererar nya arbetstillfällen och därmed skatteintäkter, säger Annelie. Detta har egentligen ingenting att göra med om vi är medlemmar i EMU eller ej.

Många emot

Kjell-Roger Holmström, som själv är VD för ett medelstort verkstadsföretag, håller med och menar att näringslivet helt gett upp hoppet om att en (s)-regering skall kunna föra en företagsvänlig politik.
- Se bara införandet av den tredje sjuklöneveckan! Många inom näringslivet tror att regeringen genom ett EMU-inträde kommer att tvingas reformera sjukförsäkringssystemet i grunden.

Han menar även att debatten gett sken av att hela näringslivet står bakom ett ja till valutaunionen.
- I små och medelstora företag är man generellt sett mer negativ till EMU, mer än vad som synts i media, menar Kjell-Roger. I småföretagarbältet i Småland, och i Värmland och Norrland är motståndet i det närmaste kompakt.

Men trycket uppifrån är hårt. När han själv uttalade sig negativt om EMU i tv fick han genast besök av en representant från organisationen Svenskt Näringsliv som ville omvända honom till ”den rätta läran”.

Små företag drabbas

- Bland de svenska multinationella företagen och de många utlandsägda företagen ser man däremot fler fördelar med EMU, menar Kjell-Roger.
Produktionsresurser kan som alltid flyttas till de för tillfället mest gynnsamma löneområdena, innanför eller utanför EU, och en gemensam valuta är ingen nackdel för dem.

- Något det talas tyst om är till vilken kurs den svenska kronan skulle bindas till Euron, säger Kjell-Roger. En låg kurs gynnar svenska företag, men innebär en reallönesänkning för svenska löntagare. En för hög kurs skulle innebära dödsstöten för många exporterande företag med små marginaler och konkurrenter i låglöneländer.

Han frågar sig även hur demokratiskt det egentligen är att likt Irland och Danmark genomföra folkomröstningar tills folket röstar ”rätt”, ett förfarande som Göran Persson öppet förordat.

Vacklar redan

Enligt Kjell-Roger verkar statsministern även glömt att det existerar en värld utanför EU när han försökte skrämmas med att snart bara Sverige och Ryssland står utanför.
- Han glömmer att över 60% av vår export går till länder utanför EMU, till exempel USA, Norge, Danmark och England.

Men budgetdiciplinen inom EUs stabilitetspakt som beskrivits som EMUs ryggrad vacklar redan. Både Tyskland och Frankrike har för stora budgetunderskott. Detta har till och med fått Göran Person att gå ut med att ett ”ja” inte nödvändigtvis betyder ett snabbt inträde i EMU. En smart taktik att locka över väljare till ja-sidan och ett tecken på osäkerhet från en sann EMU-vän.

Både Annelie och Kjell-Roger menar att EMU är ett mycket riskfyllt äventyr för Sverige.
- Är man det minsta osäker skall man rösta nej, avslutar Kjell-Roger.